

Yttrande över EU-kommissionens förslag till förordning om hållbar användning av växtskyddsmedel

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen ställer sig positiv till ambitionen att:

- minska användningen och beroendet av växtskyddsmedel.
- förbättra genomförande, tillämpning och efterlevnaden av lagstiftningen i alla medlemsstater

Länsstyrelsen anser att förordningen behöver ta större hänsyn till tidigare framsteg, användningsintensiteten i medlemsstaterna, tillgången till preparat som är bättre för miljön och hälsa samt odlingsförutsättningar när målen sätts. Länsstyrelsen ser ett behov av mer differentierade mål och bättre anpassade åtgärder på nationell nivå än vad förslaget ger utrymme för.

Länsstyrelsen anser att det rimligaste förslaget är att den 50-procentiga minskningen enbart blir bindande på EU-nivå och att medlemsländerna ges möjlighet att justera sina mål utifrån tidigare framsteg och användningsintensitet.

Länsstyrelsen vill lyfta vikten av att hur användningen sker, som t ex användarvillkor för växtskyddsmedel och inte fokus på en minskning i procent. Reglering med till exempel användarvillkor för växtskyddsmedel tror vi skulle få en större effekt på miljön än en minskning i procent.

Jämtlands län har landets lägsta användning av växtskyddsmedel i relation till odlingsarealen. Trots detta är primärproducenter i länet hjälpta av växtskyddsmedel i vissa grödor och berörs av förslagen. Odlingsmetoder som minskar behovet av kemiskogräsbekämpning/avdödning av vall vid vallbrott behöver vägas mot kostnad för drivmedel och arbete, ökade utsläpp av koldioxid och kväveutlakning.

Risken är uppenbar att grödor som odlas i mindre omfattning i landet drabbas av målsättningen med minskningen utan att ge någon större effekt på målet, men skapa svårigheter för produktionen. Detta drabbar även Jämtlands län i ett läge att klimatet förändras och fler grödor kan odlas.

Länsstyrelsen ser att om förslaget genomförs så finns det risk för ökad administrativ börda och att lantbrukare slutar med sin produktion vilket

skulle påverka både försörjningsgrad och biologisk mångfald. Det finns också en risk att förslaget driver jordbruket mot större enheter, vilket kan ge ökad sårbarhet.

Synpunkter på betänkandets förslag

Länsstyrelsen ställer sig positiv till ambitionen att minska användningen av och riskerna med kemiska bekämpningsmedel.

Länsstyrelsen anser att genomförandet av förordningen riskerar att öka snedvridningen då länder där stora åtgärder redan har gjorts har svårare att minska användningen ytterligare. Tillgången på olika/alternativa preparat ser olika ut beroende på hur intresserad handeln är att registrera preparat i olika länder. Brist på tillgängliga alternativ kan resultera i att vissa grödor inte kommer att kunna odlas i Sverige. I norra Europa och särskilt i norra Sverige är vegetationsperioden kortare och en följd av detta blir även att möjligheten att använda olika förebyggande åtgärder är mindre.

Minskad försörjningsgrad

Genomförs förordningen fullt ut enligt förslaget så ser Länsstyrelsen en risk för att vissa grödor och arealer kommer att sluta odlas. Det kommer att påverka försörjningsgraden negativt. Sverige importerar redan idag en stor del av sin livsmedelsförsörjning. Jämtlands län bidrar till livsmedelsförsörjningen i landet, men är också beroende av att köpa in foder och livsmedel som produceras i andra delar av landet. På det sättet bidrar länets produktion också till andra värden som biologisk mångfald. Ökade krav kan leda till att företagare inte fortsätter med sin produktion, om man inte ersätts för sina ökade kostnader. Exempel kan vara ökat krav på dokumentation, mer tillsyn, känsla av att du inte längre styr över besluten eller investeringsbehov i ny teknik. Länsstyrelsen ser även en risk att det sker en förskjutning från mindre till större enheter. Fler större enheter riskerar att öka sårbarheten och samtidigt så finns risken att produktionen upphör helt på de mindre enheterna.

Mer differentierade mål

Länsstyrelsen är positiv till åtgärder för att minska beroendet av växtskyddsmedel men bedömer att minskningsbetinget är svårt att uppnå utan att påverka lönsamhet och produktion. Länsstyrelsen ser ett behov av mer differentierade mål och bättre anpassade åtgärder på nationell nivå än vad förslaget ger utrymme för. Genom att använda informationen i de utvärderingar som gjorts bör det vara lätt att sätta in åtgärder utifrån de brister som har identifierats. Vid beräkning av minskningsgrad tycker vi också att en större hänsyn bör tas till att

Sverige har bland den lägsta användningen av växtskyddsmedel bland länderna i OECD och har arbetat aktivt för att minska riskerna med kemiska bekämpningsmedel under en lång tid.

Det är också värt att notera att behovet av växtskyddsmedel i ett område kan komma att förändras, som en följd av ett förändrat klimat. I Jämtlands län kan det bli så att fler grödor odlas i länet och då kan behovet av en bredare användning av växtskyddsmedel öka. Även om användningen av kemiska bekämpningsmedel är liten i länet så är detta en viktig fråga.

I förslaget lyfts biologisk bekämpning fram som ett hållbart alternativ till kemisk bekämpning. Biologiskt växtskydd är en utbredd bekämpningsmetod inom växthusodlingen, men kan i princip inte ske på friland. Länsstyrelsen vill i stället lyfta fram betydelsen av åtgärder som gynnar naturliga fiender i syfte att nå en balans, i stället för bekämpning. Då är det viktigt att samtidigt ha ett landskapsperspektiv på frågorna.

Användningen av glyfosat

Glyfosat har en central roll i minskningsmålet för Sverige, då glyfosat 2021 står för drygt 40 % av den totala användningen av växtskyddsmedel inom områdena jordbruk och trädgård. I Jämtlands län används minst växtskyddsmedel per hektar i landet och glyfosat står för ca 75% av användningen. En ökad frekvens av mekanisk bearbetning leder till en ökad kostnad för diesel, ökade utsläpp av koldioxid samt ökad risk för kväveutlakning. För en förbättrad lönsamhet för odlingen i Jämtlands län skulle det vara fördelaktigt med en ökad användning av glyfosat vid vallbrott idag.

I Jämtlands län ökar intresset för odlingssystem med minskad jordbearbetning. Graden av bearbetning varierar i dessa system men syftet är att spara tid, bränsle och genom att bygga upp den biologiska aktiviteten i marken även förbättra markstrukturen. I och med att marken i dessa system är bevuxen större delen av året minskar riskerna för fosfor- och kväveläckage. Med mindre störningar via mekanisk bearbetning ökar också behovet av kemisk bekämpning, speciellt mot rotogräs. Dessa odlingssystem har därmed svårt att vara med och bidra till den minskning av växtskyddsmedelanvändningen som önskas.

Mer fokus på hur användningen sker

Ett alternativ till förslagen med samma mål är att fokusera mer på hur användningen av växtskyddsmedel sker. Exempelvis kan man:

- Se över användarvillkoren för preparat och på olika sätt stötta odlarna med åtgärder som direkt minskar riskerna.
- Ställa högre krav på vilken teknik som får användas vid bekämpning. Det bör nästan uteslutande krävas avdriftsreducerande utrustning. Här krävs i så fall en skärpning i samband med registrering av preparat.
- Involvera de som testar spridningsutrustning i spridningen av vilken teknik som minskar riskerna. Till exempel en upplysningspunkt i testprotokollet som ger förslag på utrustning som minskar risken för avdrift i de fall det är aktuellt. Även handeln behöver mer kunskap om bästa möjliga teknik.
- Regionvis sätta ett sista datum för när en höstbehandling får göras. Detta kan reducera risken för läckage.
- Krav på skyddszoner eller anpassade skyddszoner mot vattendrag.

Skydd för nyttoinsekter

Vi behöver ha mer fokus på hur vi ska gynna nyttoinsekter och pollinerare. Åtgärder som ska gynna denna grupp behöver utvecklas. Landskapsperspektivet är viktigt!

Länsstyrelsen tycker det är viktigt att förbättra produkt- och användarinformation som en åtgärd för att minska risken för nyttoinsekter. Det behöver bli en standard för etiketter där det med tydlig märkning framgår om en produkt är skadlig för nyttoinsekter. Som det är idag är denna information otydlig och lätt som sprutförare att missa.

Känsliga områden

Det är viktigt att notera att förslaget berör områden i Sverige som har stor livsmedelsproduktion. Om det blir förbjudet att använda kemiska växtskyddsmedel i dessa områden kan det få konsekvenser för svensk livsmedelsproduktion i hela landet.

Skyldigheter i samband med integrerat växtskydd

Att alla förebyggande åtgärder ska ha övervägts innan det är tillåtet att använda kemiska bekämpningsmedel är en för hård skrivning.

Definitionen av många begrepp behöver tydliggöras.

I Sverige, och i synnerhet Jämtlands län är vegetationsperioden kort vilket gör att tidsfönstret för åtgärder är smalare. Risk finns då att när det är tillåtet att genomföra en kemisk bekämpning så har optimalt läge passerat.

Länsstyrelsen är positiv till att grödspecifik odlingsvägledning används. Vi är däremot emot att de blir obligatoriska. Odlingsförutsättningarna varierar stort även inom Sveriges odlingsregioner, och risken finns att regelverk blir för detaljerade och svåra att leva upp till för den enskilde odlaren. En alltför omfattande styrning kan leda till att innovationskraften minskar. Det kan i sin tur leda till att utvecklingstakten av nya metoder och ny teknik sänks.

I förslaget ska årligen en rådgivare anlitas. Enligt Jordbruksverket statistik för 2021 så fanns det ca 58 700 lantbruksföretag i Sverige varav ca 22 000 företag har en areal över 20 ha. Det kommer att behövas många rådgivare för att kunna tillgodose behovet av rådgivning. Länsstyrelsen bedömer att det är orimligt att få tillgång till tillräckligt många finansierade och utbildade rådgivare.

I Sverige har vi ett register för funktionstestade sprutor, vilket bör kunna ersätta kravet på register i remissen.

Det är osannolikt att lantbrukarna inte får ökade kostnader vid ett genomförande av förslaget. Ökad mekanisk bekämpning, finansiering av rådgivare, mer tid för administration är exempel på områden som leder till ökade kostnader.

Ökad dokumentation

Länsstyrelsen ställer sig tveksam till effekten med det elektroniska registret som föreslås. Det är omfattande krav på dokumentation av förebyggande åtgärder som förslaget ger och ger mer en bild av övervakning än kreativ utveckling av metodik i odlingen.

Länsstyrelsen anser att kravet på handlingsplan och uppgiftslämnande är mycket omfattande. Det medför en ökad ekonomisk och administrativ belastning för lantbrukare, tillsynsmyndigheter och den myndighet som utses som ansvarig, samt kan försvåra odling.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Marita Ljung med rådgivare växtodling Hanna Appelros som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Susanna Löfgren, Länsråd och Peter André, enhetschef Landsbygdsenheten medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.